

„Оги – Огненото Драконче“

© Автор на текста: Маргарита Йорданова Дюлгерова

© Художник: Невена Колева Колева

Ще оцелее ли Зоркото око? Кралицата на Хримтурсите ще помогне ли на Калин Орела? Кой е Ген? Какво е намислила Ламята? В „Оги и Ген“ с помощта на инструмента за мислене ОФ – отчитане на фактори – ще разбереш също: Кой разнася страшната болест и как да спасиш пернатите си приятели?

7. „Оги и Ген“

Съдържание

	Епизод №
Въпроси към „Оги и Халата“	7-01
Болестта	7-02
Халата	7-03
Имунизация	7-04
Заедно	7-05
Къде е Зоркото око?	7-06
Правилните въпроси	7-07
За да оцелеем	7-08
В гнездото	7-09
Какво научиха Оли и Ефу?	7-10
Разследването	7-11
Ароматофон	7-12
Вълшебният инфоглед	7-13
Ген	7-14
Речник към „Оги и Ген“	7-15
Фолклорна енциклопедия – Хала	7-16
Азбучен указател към „Оги и Ген“	7-17
Библиография към „Оги и Ген“	7-18
Вълшебното оръжие ОФ (отчитане на фактори)..	7-19
Прочетѝ!	7-20

7_01_Въпроси към „Оги и Халата“

Ако си чел „Оги и Халата“ отговори на въпросите: Как Халата разкри истинските намерения на Ламята? Какво иска Ламята от Халата? Кого иска да унищожи Ламята, за да не може да помогне на Огненото драконче? Запиши отговорите си.

В тази игра първо ще се запознаеш с тайното оръжие – съчетало магическата мощ на вълшебното сито и магическия калейдоскоп.

Вълшебно Сито – наглед – нищо особено. С него майка ти пресява брашното, за да ти опече курабийки.

Какво е вълшебството му?

Ситото ще те предпази – да не затънеш в подвижните пясъци на фактите. Трябва бързо да отсееш златните зрънца. Да откриеш най-важното – това, което ще ти помогне да победиш.

Магически Калейдоскоп – Вместо пъстри стъкълца в него се въртят фактите, от които зависи твоята победа. Калейдоскопът ще ти помогне да ги свържеш в една обща картина.

Преди да действаш, отчиташ основните фактори¹. Дори и най-лесните решения вземаш, след като прецениш фактите².

Например:

Яде ти се сладолед. Имаш пари да си купиш. Това са първите два фактора. Обичаш млечен сладолед – още един фактор.

На близкия ъгъл продават такъв сладолед – нов фактор.

Какво чакаш? Защо не си купуваш?

Има ли други факти? – Приятелят ти се е разболял от шарка, след като си е купил сладолед от тук? Може би е съвпадение?

Видял си, че ръцете и дрехите на продавача не са чисти?

Браво! Наблюдателен си. **Открил си жизнено важен фактор – хигиената.** Съобразил си се с него. Това е опазило здравето ти.

В тази игра още от самото начало трябва внимателно да се вглеждаш във всеки и във всичко. Да преценяваш, какво пропуска Оги-екипът.

Какво още трябва да имаме предвид, за да вземем правилното решение?

Един фактор да не отчетем и това може да срути усилията ни...

Въоръжи се с новите тайни оръжия и... смело напред!

¹ Виж в речника на „Оги и Ген“ значението на думата „фактори“.

² Пак там, ще разбереш, какво е „факт“.

7_02_Болестта

Оги - Огненото драконче растеше не с дни, а с часове. Укрепваха крилете му, докато се състезаваше с Картала. Заедно с Калин Орела и брат му – Зоркото око се учеше да лети – висш пилотаж! Падаха като камък. Току до земята разперваха криле. С могъщ тласък се издигаха отново. Плъзгаха се по въздушните течения – като върху невидима пързалка. Рееха се във висините.

Зоркото око се стрелна към пропастта. Халата, Ламята и ХоГ не се виждаха. Казаните пустееха. Само еделвайсите цъфтяха, вкопчили корени в скалите. Като бели звезди сребрееха по непристъпните канари.

Уж всичко е спокойно... Ала лошо предчувствие свиваше сърцето на Ели. Маймунката Ефу споделяше притесненията на Омайничето. Докато се разхождаха с мадмоазел Фу, чувстваше, че неизвестна заплаха е надвиснала над Долината. Внимателно наблюдаваха. Не забелязаха нищо необичайно.

В селата хората се трудеха от зори до мрак. Тревожеха се за времето, за реколтата, за децата и внуците си. В градовете се водеше бойка търговия. Всеки нещо продаваше, рекламираше. Дори и Свраката! Видяха я да продава дезодорант на две кокошки. Убеждаваше ги: „Вие го заслужавате! За най-прекрасните! От най-модерната ферма! Само най-доброто!“ Мадмоазел Фу и маймунката Ефу се спогледаха насмешливо и отминаха. Свраката не ги видя. Стигнаха до Черната скала³. Преминаха край младите гори. Зарадваха се, като видяха, колко са пораснали.

Изкачиха се до поляната, на която се събираше Оги – екипът. Старият вълшебник всеки ден ги учеше на нови и нови вълшебства. Може би и той предчувстваше, че голяма опасност ги грози. Разбираше, че с могъщата магия на Ламята сам няма да се справи. Нужна бе и най-малката подкрепа, която можеха да си осигурят. А какво по-добро решение от това – целият Оги-екип да овладее вълшебствата.

Обикновено мълчалива и спокойна, днес Скалата сякаш бе изтъкана от нерви.

– Тихо! – избоботи тя.

Всички разговори замряха. Тишината сграбчи поляната, прихлупи гората, разпротря се чак до хоризонта. Откъм пропастта се чу стон – тих, едва доловим. Дан размаха опашка. Козината му настръхна. Понечи да се приближи до ръба на пропастта.

³ Историята на Черната скала можеш да научиш от „Оги и Градушката“.

– Спри! – гневният глас на Скалата стресна кученцето и то се закова на място.

– Ото! Отнеси Свраката при Халата! И не се връщай!

Ото се спусна стремително. Питанка, превърнала се на змийче, надникна от облачната пазва на Пороя. Потръпна, като видя озъбените канари на дъното, но преодоля страха си. Сгуши се и затвори очи. Ото внимателно повдигна стенещата Сврака и полетя към Казаните.

Всички очакваха Скалата да им каже, защо не позволи на никого да се доближи до пропастта. Вместо да им обяснява надълго и на широко, тя се превърна на Скала и им показа:

Как хора облечени в скафандри събират мъртви птици и ги изгарят в специални пещи. Стопаните кършат ръце. Стопанките плачат. Прехраната им – домашните птици изчезват в пламъците.

В градовете хората се движат с марлени превръзки пред носа и устата.

Плакати навсякъде: „Опасност от епидемия! Птичи грип!“

Явно, Свраката се бе разболяла...

„Горката! – мислеше си Ели – Дано Халата ѝ помогне... Нали е най-добрата билкарка. Няма друга като нея. През девет земи в десета е прочута.“

7_03_Халата

Но и Халата май беше болна. Тя лежеше в най-тъмния ъгъл на пещерата и дума не продумваше. Питанка и Ото се суетяха около нея, но тя не им обръщаше внимание. Сякаш не ги забелязваше. Ото запали огън. Питанка свари чорбица. Сложи я на софрата⁴. Извади от долапа бял хляб – нали Халата него най-много обича... Чай от билки ѝ направи. Но Халата не помръдваше. Понечи с вода челото ѝ да разхлади.

– Махай се! – кресна Халата. – Не съм болна. Нито глупава. Двама лицемери все още мога да разпозная.

– Не сме лицемери. – навъси се Пороят.

– Наистина се тревожим за теб. – тихо отрони Питанка.

– Не говоря за вас, а за оня мазник – ХоГ и господарката му – Ламята.

Питанка и Ото се спогледаха.

– Значи ти... – учуди се змийчето.

⁴ Виж значението на думата в речника на „Оги и Ген“.

– Не съм разболявала никого. – гневно разтърси бичи рога Халата. Удари земята с копито. Искри се разхвърчаха. – Винаги честно съм воювала. Уважавам противниците си. Очи в очи вода схватките.

– Тогава кой? Кой предизвиква тази епидемия⁵? – недоумяваше Питанка.

– Не знам. – въздъхна Халата и се разля като тъмна мъгла из Долината. Проникна и в най-тайните кътчета.

ХоГ и Ламята ги нямаше, бяха изчезнали.

– Щом ония двамата ги няма, кой тогава заразява птиците? Измирят хиляди.

– Скоро заразата ще се разпространи и сред другите обитатели на Долината. – Потръпна от ужас змийчето.

Халата прие змийския си образ, размаха шестте си криле и дванайсетте си опашки и отиде да търси помощ. Тя се издигна високо, високо, но напразно облиташе висините. Не успя да намери Перун.

„Помогни си сам, че да ти помогне и Господ!“ – казва народът ни.

7_04_Имунизация

Докато Халата се завърне, Ото и Питанка се грижеха за Свраката. Телцето ѝ гореше. Ото я обвиваше в прохладна облачна пелена, която бързо се изпаряваше. Той едва смогваше да пие вода от извора. Отново и отново я разхлаждаше, но температурата ѝ продължаваше да се покачва.

– Дали сърцето ѝ ще издържи? – Питанка капка по капка вливаше билков чай в човката на Свраката.

Халата търсеше нови и нови треви за своите отвари. Казаните вряха и кипяха денонощно. На третия ден отварата беше готова. Халата я опита. Накара Ото и Питанка също да пият от нея. Те я послушаха. Вярваха ѝ, макар че не разбираха, защо трябва и те да се лекуват. Та нали само Свраката бе болна? Скоро ги втресе.

– Хората наричат това „имунизация“⁶. – успокояваше ги Халата. – Отварата ще помогне на организма ви, да си изгради защита срещу причинителя на болестта.

– Но засега няма лекарство против птичия грип... – Питанка тъжно погледна изнемощялата Сврака.

⁵ Ако знаеш значението на тази дума, заслужаваш 100 точки познание.

⁶ Виж в речника на „Оги и Ген“, обяснението за значението на тази дума. Ако вече го знаеш, заслужаваш 100 точки познание.

*Време е да използваш тайните оръжия!
Можеш да спечелиш 100 точки мисловни умения, ако посочиш най-важния фактор, за който трябва да бъде осигурена информация, преди Оги-екипът да реши, какво да предприеме.
Помисли добре! Запиши отговорите си.*

7_05_Заедно

– Да се вайкам ли? Никога! – казваш и скачаш от клона.

Приел си образа на Оли. Не се учудвам на оптимизма⁷ ти. Малката круша е прочута с това, че никога не се отчайва и бързо намира решение. Знаеш – трябва да се пресече пътя на заразата! Убеждаваш Жегата, да обгори местата дето е минала Свраката. Благодарих ѝ. А тя дори ти помага да сметете пепелта в най-дълбоката пропаст.

Браво! Умееш да превръщаш враговете в приятели... Успя да убедиш и Студа да помогне. Той ласкаво обгърна болната Сврака. Приспа я дълбоко. Бдя над нея, докато Халата правеше лек за страшната болест.
Заслужи по 100 точки добронамереност, предвидливост, решителност и сила.

Напразно всички търсеха Зоркото око. Карталът и Орлицата много се тревожеха. Заръчаха на Оги поне Калин да отведе на сигурно място – да го опази от заразата, докато открият лекарство против птичия грип. Орлето не искаше да тръгне без брат си. Наложих се Оги и Ави да го обгърнат с невидим щит от огън и вода. Старият гарван изрече заклинанието за преместване и мигом тримата се озоваха в Ледения дворец на хримтурсите⁸.

Оги-екипът се надяваше, че ще бъде открито лекарство против птичия грип, преди заразата да стигне до Йотунхейм⁹. Ох прерови вълшебните си книги. Скалата – кристалната си памет. Никъде нямаше нито дума за такова бедствие. Всички мислеха съсредоточено.

Помисли и ти! Каква информация е нужна? Използвай вълшебното сито и магическия калейдоскоп! Запиши отговорите си.

⁷ Виж в речника значението на думите „оптимизъм“ и „оптимист“.

⁸ Кои са те? Къде се намира Леденият дворец? Припомни си „Оги и кълбовидните мълнии“. Надникни и в „Оги и Сушата“.

⁹ Йотунхейм се нарича страната на хримтурсите – ледените великани.

7_06_Къде е Зоркото око?

Орлицата се стрелна над поляната:

– Няма го. Синът ми го няма.

Долетя и Карталът:

– Научихме само, че се е отправил към пропастта.

Вълшебникът намръщено изгледа синчето си:

– Кой ли може да спре младите... като си наумят нещо...

Гарванчето виновно отскочи, отдръпна се от най-дебелата вълшебна книга.

– Към коя пропаст? – запита Скалата.

– Най-голямата. Няма го там, проверих. – Карталът уморено кацна на поляната.

Мрачно предчувствие скова Омайничето. „Та нали там открихме болната Сврака...“ – потръпна Ели.

Всички мислеха за това, но никой не посмя да го изрече. Знаеха, че болестта се развива много бързо. Само няколко часа след заразяването температурата се повишава рязко. Сърцето не издържа. После започва кашлицата – жестока, раздираща.

„Дали още е живо орлето?“ – питаше се Старата Круша.

„Кога се е спуснало в пропастта?“ – тревожеше се Вековната Мура.

– Джаф! Ще потърся дирите му из гората. – кученцето се шмугна в храсталака.

Орлицата отлетя към Долината, Карталът – към Казаните.

Първи се завърна Охи:

– Открих Зоркото око. Успял е да долети до върха. Треската го е омаломощила. Повлякло го е въздушното течение. Строполил се е до изворчето – до Църцорко. Страхува се да не ни зарази.

– Не се доближавай до никого! – избоботи Скалата.

– Не съм го докосвал. Зоркото око не ми позволи да кацна. Доведох Ото, Питанка и Халата. Те се погрижиха за него. Дадох ми отвара. Ето я. Казаха, че всички трябва да се иму...имуни... – е, нещо такова...

– Да се имунизирате¹⁰? – запита Скалата – Хайде! Всички елате!

– Ами ти? Няма ли и ти да се и-му-ни-зи-раш?

– За нас – скалите не са страшни вашите болести. Не по-страшни от твоите коренчета... – пошегува се Скалата.

¹⁰ Виж значението на тази дума в речника на „Оги и Ген“.

Омайничето Ели се изчерви и започна да се оправдава:

– Извинявай, но все пак трябва да пия вода...

– Е, някоя и друга бръчка си струва, ако искам да се радвам на цветята...

– Ох-и! Орлето може би умира, а те седнали за бръчки да си говорят!

– Гарванче, може би точно нашите брътвежи ще ти подскажат нещо важно... – добродушно го погледна Скалата.

– Помислете! Кой? Кога? Къде се е разболял? Какво е общото между тези случаи? – обади се Вековната Мура Вемура.

– Освен че са птици ли? – насмешливо запитва Старият Гарван.

– Да – сериозно отговори Скалата и чрез скалния интернет съобщи на всички, че орлето е намерено и вече са се погрижили за него.

– Джаф! Отивам да разузная.

– Дан, да не би да се страхуваш от имунизацията? – запитва Малката Круша Оли.

Кученцето смутено подви опашка.

– Никъде няма да ходиш! – скара се мама Йоли – Първо ще се имунизираме всички. После ще спрем достъпа на хора и животни в Долината.

– Ох-и! Информация! – Гарванчето посочи надписа, появил се върху Скалата:

„Има болни домашни и волни птици само в полукръг – на около 10 километра от Долината. Не са заболели други животни или хора.“

Скоколко и Оли се спогледаха. Скакалецът скочи в храстите. Малката круша тихичко го последва. Какво ли са измислили?

Скоро ще научиш. Преди това се опитай да отговориш на някои от въпросите, които си задава Оги-екипът.

7_07_ Правилните въпроси

От това, дали ще съумееш да си зададеш правилните въпроси, зависи оцеляването на птиците.

I. Заразяване, пострадали

Кой? Кога? Къде се е разболял? Кой още може да се е заразил? Защо са пострадали? С кого са се срещали? Какъв общ фактор откриваме?

Какво са правили по времето, когато вероятно са се заразили?

II. Заболяване

От какво? От кого? Защо е причинено? Какво са яли? Какво са пили?

Какво са вдишвали? На какви други видове въздействие са били изложени заболелите? Как протича заболяването?

III. Лечение

1. Как протича лечението? Как са лекувани? С какво? Колко време?

С какви количества? Кой ги е лекувал? Колко време след заразяването е започнало лечението? Какво е въздействието му?

Търси нова информация, нови фактори, от които зависи решението ти. Осмисляй това, което знаеш. Преценявай, кой е най-важният фактор, с който трябва да се съобразиш.

7_08_ За да оцелеем...

Никак не беше лесно, но Оли успя да убеди Сушата и Вихрушката също да помогнат.

– Битките са си битки... – сухо отбеляза Сушата.

– Съперничеството си е съперничество... – измърмори Вихрушката и косо погледна сестра си.

– Но когато е застрашен животът в Долината и Планината...– въздъхна Жегата.

Дъхът ѝ едва не подпали крилете на Скокльо. Скакалецът успя пъргаво да се скрие зад Студа, който хладно го изгледа и отсече:

– Въпрос на оцеляване!

– Трябва да спрем заразата! – Вековната Мура Вемура размаха клони.

– На работа!

Жегата обгори местата, където бяха намерени болни птици. Вихрушката смете пепелта в най-дълбоката пропаст.

Сушата се изви в подножието на Планината. Не пускаше пиле да прехвъркне, мравка да премине.

Животните събраха болните птици. Отнесоха ги при Халата. Студът ласкаво ги обгърна. Приспа ги дълбоко. Бдеше над тях, докато всички търсеха лек.

Оги заведе Калин Орела в ледения дворец на хримтурсите¹¹. Оги-екипът се надяваше, че заразата няма да стигне до там.

¹¹ Забрави, кои са те? Припомни си „Оги и кълбовидните мълнии“.

Скалата, мама Йоли и Вековната Мура Вемура се заловиха да отсяват нужната информация. *Спомни си, кое от оръжията на мисълта можеш да използваш, за да им помогнеш.*

– Джаф! Нужно е детективско разследване!

Кученцето Дан умолително поглежда мадмоазел Фу. Тя се превръща на лупа.

Тръгваш заедно с тях? На добър час! И късмет!

На Гарванчето не му даваше мира това, което каза Скалата. Питаше се: „Как брътвежите за бръчки и разкрасяване, биха могли да ни разкрият тайната на птичия грип?“ *Потърси и ти отговора на този въпрос.*

– Ох! Нужна ни е информация!

Съгласен си със Стария Вълшебник? Кацай заедно с него и добре обмисли фактите, събрани от Оги – екипа.

Факти - Скалата преравяше новините. Мама Йоли преценяваше, коя информация е полезна. Вемура обмисляше и подреждаше фактите. Ето така:

ФАКТОРИ:

I. Заразяване

1. Засега са се разболели само птици. Най-голяма смъртност има в птицефермите и големите земеделски стопанства. По-малко са засегнати домашните птици, които са отглеждани в затворени помещения и добре оградени частни дворове. Най-малко са пострадали горските обитатели. В планините има само единични случаи.
2. Първите сигнали за заболели от птичи грип са от преди едно денонощие.
3. Намерени са заболели само в район до 10 километра от Долината.
4. Няма данни за заразяване на други животни и хора.
5. Не е обсъждана възможността, някой да разпространява заразата, без да знае това.
6. Още не се знае, защо точно птиците са пострадали.
7. Засега не е открит друг общ фактор за всички заболели.
8. Няма информация за това, какво са правили по времето, когато вероятно са били заразени.

II. Заболяване – не се знае още:

1. От какво?
2. От кого?

3. Защо е причинено заболяването?
4. Болните са яли обичайната за вида им храна, от различни производители и доставчици (за птицефермите и личните стопанства). Дивите птици са си намирали сами храна в района, където гнездят.
5. Вода са пили от различни водоизточници. Хората са ги проверили. В тях няма зараза.
6. Няма данни да са вдишвали нещо необичайно.
7. Не е известно да са били подложени на въздействието на нещо вредно.
8. Болестта протича така: Час след заразяването температурата на болните рязко се повишава. Губят съзнание. Сърцето не издържа. Смърт.

III. Лечение

На въпроси 1-6 и 8 засега няма отговор.

Хората, които изучават болестта и се опитват да лекуват заболелите птици, са предпазливи. Отказват да дават информация, докато не са сигурни, че лечението е резултатно.

7. Установено е, че най-опасният период на болестта започва един час след заразяването и продължава около десет часа.
8. Издържат ли треската, болните имат шанс да оцелеят.

Видя, как Вемура и Йоли подредиха факторите, известни на Оги-екипа. *Докато четеш следващите епизоди – използвай вълшебното сито – отсявай фактите! Върху отделно листче нанасяй всеки новооткрит фактор. От това зависи, дали Оги-екипът ще успее да спаси птиците.*

Старият Вълшебник разгледа написаното и се възмути:

– Диви птици! Хората ни наричат така, но трябва ли и вие да ни обиждате?!

– „Диви птици“ е научен термин. – избоботи Скàлата.

– Думата „волни“ е по-подходяща. – примирително се обади мама Йоли.

Появяването на Картàла предотврати спора.

– Орлицата отказва да изпие отварата. Ох, ще можеш ли да я убедиш?... – Картàлът бе съкрушен.

– Надявам се...

Старият Гарван тежко размаха криле. Опита се да не изостава много от орела. Скоро стигнаха до гнездото. *Кацай и ти заедно с тях.*

7_09_В гнездото

„Действа ли отварата на Халата? Успешна ли е имунизацията?“ – мислиш си и се опитваш да убедиш Орлицата да я изпие.

– Махайте се! Оставете ме сама!

– Трябва да изпиеш отварата. – Ох едва успя да отскочи.

Острите нокти на Орлицата се забиха на косъм от крилото му.

– Махай се! Ако беше добър вълшебник, синовете ми щяха да са при мен.

– Всички вече са имунизирани и ти трябва... – опита се пак да я убеди Карталът.

– Трябва?! Защо ми е да живея, щом единият ми син умира, а другият е затворен накрай света?!

– За да ги спасиш, трябва да си защитена от болестта. – намесваш се и ти. Приел си образа на Оги.

Орлицата тъжно те погледна, изпи отварата. Скоро я втресе, но бързо се почувства по-добре. Заедно се завърнахте на поляната.

– Трябва да има нещо общо... – Скалата увеличи образа на екрана си.

Орлицата се втренчи в картата. Спогледаха се с Картала. Разбраха се без думи. Така изглеждаше от птичи поглед районът около Долината. Една обгорена линия свързваше всички места, където бяха открити болни птици. И тази линия от пепел свършваше в най-дълбоката пропаст!

– Тази карта показва пътя на Свраката! – Орлицата се разтрепери от гняв.

– Ох, тя не може да измисли толкова голяма злина...

– Ох-и! И как ги е заразила? – чудеше се Гарванчето. – И защо?

– Ще намерим отговор. – малката круша Оли скочи от клончето – Поважно е да разберем, как върви лечението.

Ако си съгласен с Оли, опитай се да предвидиш, с какво биха могли да лекуват болните птици. Запиши отговорите си. Свери ги с наблюденията и размисленията на Скакалеца – виж съдържанието на „Оги и Ген“.

7_10_Какво научиха Оли и Ефу?

Мислиш, че решението на проблема е в ръцете на учените? *Тръгвай заедно с Ефу и Оли към лабораториите. Дано успееш да научиш нещо. Но кой ли ще допусне маймунка и малка круша в строго охранявана лаборатория?!...*

Маймунка с круша в ръка се разхождаше спокойно из лабораторията. Никой не ѝ обръщаше внимание. Имаше толкова много опитни животни – голяма част опитомени. Учените бяха свикнали с това – нечий четирикрак или пернат любимец да наднича любопитно.

Необезпокоявана от никого Ефу намери документите за изследванията. Разгледаха ги с Оли, но не успяха нищо да разберат от сложните схеми и таблици. А с какви неразбираеми думи си служеха учените!

Добре че дойдоха гости в лабораторията. Показаха им големия електронен микроскоп. Погледнаха през него. Видяха мъничките микроби¹². И дори много по-малките „гени“¹³, които приличаха на усукани верижки, с топчета по тях. Обясниха им, че има ген, от който зависи синеоко или чернооко ще се роди бебето. Здрави и красиви ли ще са зъбките му – това се определя от друг ген. Трети показва момче ли ще бъде или момиче.

– Гените пазят огромно количество информация...

– Като паметта на компютър? – запита пълничко момченце.

– Много, много повече. Ако хиляди компютри се съберат на едно място, може и да успеят да запишат информацията, която съхранява един единствен ген.

– А този хладилник защо е толкова голям? – запита малко момиченце и посочи огромната зала обградена със святкащи екрани.

– Там пазим най-ценните си открития. Например ген, който може само за миг да събере цяла войска и да спре и най-страшните микроби.

– Като тези, които причиняват птичия грип ли? – щръкнаха от любопитство плитчиците на момиченцето.

Изследователят се смути.

– Не. Не сме сигурни, че птиците умират от тази болест... Още не е ясно, какво я причинява.

Децата си тръгнаха. Внезапно, Оли и Ефу чуха, че някой ги вика иззад дебелия метални стени. Някой, който бе заключен в ледения гърбук на машината, можеше да разговаря с тях без думи. И този някой беше тъжен и уплашен. Ясно! Владееше вълшебството на Лунния лъч. Умееше да предава мисли и чувства и искаше да общува с тях. Много му се искаше...

– Къде си? – озърна се Ефу?

¹² Надникни в речника на „Оги и Ген“.

¹³ Пак там.

– В хладилника. Е, поне тъй го нарекоха децата. Изследователите му викат иначе. Нали ги знаете – с техните трудни думички и цифри, цифри! Свят да ти се завие!

– Кой си ти? – попита Оли.

– Ген.

Ефу потръпна. Никак не ѝ харесваше някой да чете мислите ѝ, без дори да попита, съгласна ли е.

– Извинявай, Ефу! – Ген явно се притесни.

– Моля! Защо си тъжен и гневен?

– Защо си заключен? – запита Оли.

– М-м-много въпроси наведнъж.

– Отговори! – настояваше малката круша – Щом знаеш всичко за нас, трябва да разкажеш за себе си. Ние не можем да четем мислите ти.

– Само възприемаме чувствата ти. – добави Ефу, макар че Ген, знаеше това.

– Няма много за разказване. Създадох ме преди месец. За да ускорявам лечението. Да помагам на организма – сам, без лекарства да се справя с болестите.

– И какво се обърка? – обади се Ефу.

– М-м-много съм бърз. Прекалено бърз...

– Организмът на болния не издържа атаката на твоята войска от гени?
– досети се Оли.

– Bravo! Много си съобразителна. – възхити се Ген.

– Имаш ли нещо общо със смъртта на птиците? – подозрително го погледна Ефу.

– М-м-може би. Не знам.

– Как така? – ядоса се Ефу – Какво криеш?

– Преди седмица изчезна ампула¹⁴ с ген. – обади се глас зад гърба им.

Оли стреснато се обърна, а Ефу се изкатери чак до тавана на залата.

– Вие кои сте? – строго запита възрастният мъж, който разказваше на децата за лабораторията.

– Оли.

– Ефу.

– От Оги-екипа? – мислено ги попита мъжът.

¹⁴ Виж в речника на „Оги и Ген“.

Маймунката и Малката Круша погледнаха учудено изследователя, който владееше дара на Лунния лъч. Питаша се:

„Как е получил тоя дар?“

„Кой е откраднал ампулата с Ген?“

„Какво е сторил с него?“

„Къде...?“ „Защо...?“ „Как...?“

Е, стига въпроси! Имай търпение!

Първо разбери резултатите от разследването на Дан.

7_11_Разследването

Дан дълго обикаля из Долината. Лупата висеше на врата му. Следите на Свраката го отведоха до най-затътените кътчета на гората. Разговаря с много животни, които я бяха видели да наднича в дворовете и да разговаря с кокошки, юрдечки, патки.

Чучулигите и славеите учтиво я бяха отпратили, отказвайки да купуват дезодоранти¹⁵.

– Може би затова са живи... – въздъхна мадмоазел Фу и прие човешки образ.

Дан не я чу, загледан в лицето ѝ. Спомни си думите на Скалата за бръчките. Изведнъж осъзна истината:

– Джаф! Спряят! Дезодорантът дето го е продавала Свраката! В него е била скрита заразата!

– Защо Свраката не се е заразила по-рано? Та нали цял ден го е продавала? А болестта се развива бързо – за по-малко от час... – недоумяваше мадмоазел Фу.

Труден въпрос, нали? Може би Вемура ще помогне? Иди при нея, но преди това запиши новите фактори, открити от Оги-екипа.

7_12_Ароматофон

Спомни си: Растенията си предават важна информация, чрез химически вещества, разнасяни от вятъра. Колко интересно, нали? Ароматен телефон. Може да го наречем „ароматофон“.

Какво ли е узнала Вековната Мура? Задъхан Дан стигна до поляната, тъкмо когато Вемура започна да разказва:

– Научих, че Свраката е говорила с треперещ от страх червей.

– ХоГ! – извикаха в един глас Дан и Охи.

¹⁵ Препарати против изпотпяване, които премахват неприятната миризма на потта.

– Да. – продължи Вемура. – Разправял ѝ, че ще печели много повече, ако самата тя използва дезодоранта пред бъдещите клиентки. Голяма била „силата на рекламата чрез личен пример“. Така казал и я пръснал със спрея.

– И след по-малко от час я открихме в пропастта... – въздъхна Скалата.

Разбулихте част от загадката.

Пресей фактите от прочетените епизоди. Подреди ги. Едва тогава Огипкипът ще може да намери вярното решение. С твоя помощ, разбира се. Затвори факторите, от които зависи животът на болните птици.

7_13_ Вълшебният инфоглед

– Време е да погледнем през вълшебния инфоглед. – реши Ох.

Извика Питанка. Надяваше се заедно да разберат, как Ламята е променила Ген, как е успяла да го използва. Та нали той е бил създаден, за да помага, а не да вреди... Планът на стария вълшебник срещна неочакван отпор. Ото бе загрижен за безопасността на змийчето.

И ти ли – също като Пороя – се тревожиш за Питанка? Да? Но си убеден, че е необходимо да рискувате и да обедините вълшебната мощ на инфогледа и Питанка? Заслужи по 100 точки досетливост, вълшебство и сила.

– Ще ти е нужна много по-голяма вълшебна сила. – напомни му Пороят. – Най-добре е да отидем в ледения дворец на хримтурсите. Там са Ави и Оги. Обединената сила на пламъка и водата ще ви защити, докато научите това, което трябва.

– Прав си. Да вървим!

Скоро се озовахте в Йотунхейм¹⁶. Ти се превъплъти в образа на Ото. Не си допускал, че там е толкова студено, нали? Нито си могъл да си представиш, каква смешна гледка е вледененият Порой. Хримтурсите¹⁷ кой знае защо много те харесаха. Дали защото си огромен – много по-голям от тях?... Или пък защото отдавна не се бяха смели така?... Кой знае...

Докато хримтурсите се забавляваха, Ламята се бе промъкнала в ледения дворец и се прокрадваше към Калин Орела и Оги. Добре че Пороят Ото

¹⁶ Виж разясненията за скандинавската митология в „Оги и кълбовидните мълнии“.

¹⁷ Пак там.

винаги бе нащрек. Захлюпи ги с вълшебната шапка на Вихрушката, скри ги във водно кълбо. В това време хримтурсите обградиха Ламята. Върнаха я обратно в затвора ѝ – в Огнената вселена.

Защитена от силата на огъня и водата, Питанка танцуваше ли, танцуваше... Загледана в танца на змийчето, Ламята разказа, как откраднала шишенце с Ген. Знаела, че има гени, чрез които по рождение се предават много болести. Затова поколения наред боледуват от тях. Наела алчни учени, да превърнат Ген в оръжие. Как? Тя не се интересувала от това. Учените? Платила, за да ги убият. Никой да не научи тайната. Така Ла Миа¹⁸, без да разбере, изпя всичките си тайни.

- Ами сега?... Как да спасим птиците? – чуди се водната капка Ави.
- Трябва да разберем, как е променен Ген! – намръщи се Скалата.
- Да разузнаем! – Дан войнствено размахва опашка.

Стотици лаборатории и изследователски центрове търсеха начини да излекуват болните птици.

Оги-екипът следеше резултатите. Съобщаваше ги в Йотунхейм. Все още нямаше надеждно лекарство. Ави се тревожеше най-много за Огненото драконче.

Оги не виждаше красотата на замръзналата вода. За него тя беше само леден затвор. Престоят в двореца на хримтурсите му се отразяваше зле. Потънал в мрачни мисли, дори и не забелязваше, колко грижовна е Ави.

Калин-Орелът толкова много тъгуваше за брат си, че дума не продумваше. Затова Оги се стресна, когато чу вика му:

- Кръвта!
- Замръзна ли?
- Не! Ави добре се грижи за нас. Не виждаш ли, че за да ни затоплят рушат двореца си. Хримтурсите неуморно го градят – всеки ден, отново и отново.
- Прав си. А аз дори не им благодарих... – засрами се Огненото драконче.
- Няма нужда да ни благодарите. – Ави засия.

От топлината в стаята прекрасната ѝ ледена пелерина се топеше. Водата се изпаряваше, издигаше се във въздуха, пречупваше светлината. Хиляди малки дъги танцуваха наоколо.

¹⁸ Това е името на Ламята от „Оги и Сушата“.

- Трябва да се върнем! Моята кръв ще спаси брат ми!
- Да не се заразиш и ти?! – разтревожи се Ави.
- Нали съм имунизиран!

Калин-Орелът размаха криле и полетя назад към родния дом.

7_14_Ген

- Как не се сетихме по-рано! – ядосваше се Старата круша мама Йоли.
 - Е, не сме млади... – въздъхна Вемура – Вече сме столетници.
- Халата отдавна е изпробвала този начин на лечение... – обади се Скакалецът Скокльо. – Заразила се е. В кръвта ѝ са се образували антителата, с които ни имунизира...
- Състоянието на Зоркото око се е подобрило. – съобщи Скалата.
- Ох-и! И все пак още не е открито лечение...
- Оли ми изпрати вест. – мама Йоли пророни една сълза. – Още нищо не са постигнали в лабораториите. Ген е все така опасен. Стои заключен и се гневи на учените.
- Учени! Ох-и! Нали те са направили Дъг страшен, грозен и нещастен...
- А дали начинът, по който са променили Дъг, не би възвърнал добрите способности на Ген? – тихичко разсъждаваше Скокльо, но всички го чува¹⁹.

Вековната Мура Вемура предаде идеята му по ароматофона. Малката круша Оли се досети, че е най-лесно да доставят няколко гена в лабораторията, в която се е родил Дъг, и там да експериментират.

Речено-сторено! Оги преодоля разстоянието само за миг. Поставиха епруветката²⁰ в хладилна камера между два магнита²¹. Постепенно увеличаваха силата на магнитното поле. Изследваха промените, които настъпват в гените. Успяха да възвърнат безценните им свойства.

¹⁹ Ако си записал в дневника на приключението: „Да се постави в магнитно поле генът, за да се възвърне способността му да ускорява лечението.“? – заслужи 500 точки творчество. Ако си мислиш: „Дали учените, които са създали Дъг не могат да помогнат на Ген?“ – получи 250 точки съобразителност.

²⁰ Виж значението на думата в речника към „Оги и Ген“.

²¹ Пак там виж значението на думите „магнит“, „магнитно поле“.

Дойде ред на експериментите. Ефектът бе мигновен. Птиците оздравяваха минути след като ги инжектираха.

Само Свраката не доживя откритието на века – новия възстановен Ген. А той беше толкова щастлив, че просто не знаеше, как да благодари на Оги-екипа. Желаше да помогне на Дъг. Орлетата и Оги искаха да тръгнат с него.

Какви ли невероятни приключения ги очакват? Ще разбереш от „Оги, Лим По и Чудовището“.

7_15_Речник

Азбучен указател – подредени по азбучен ред думи, а срещу тях – цифри. Това са номерата на епизодите, където ще намерим обяснението. Азбучния указател към „Оги и Ген“ е епизод № 7-17

Ампула – заострено, островърхо стъкълце, пълно с лекарство за инжекции.

Ароматни масла – добиват се обикновено от растения и се използват в козметиката и медицината. България е прочута с прекрасното розово масло.

Бележки под линия – Има ли цифра след някоя дума, погледни текста в долната част на страницата. Винаги чети тези обяснения на автора, преводача или редактора на книгата. Може много да ти помогнат.

Библиография – Данни за това, къде можем да намерим информация по дадена тема. Най-често това са специални библиографски описания на книги, части от тях или на статии, които са използвани от автора.

Болшинство – ако повечето деца искат да отидат на кино, а само няколко – на театър, казваме, че болшинството от тях са избрали да гледат филм.

Витамини – вещества, които помагат на организма да усвоява по-добре приетата храна и да се преборва с причинителите на болестите.

Ген, генетика – Генетиката изучава носителите на наследствеността – гените. Те определят външния вид, възможностите и насоките за развитие на всяко живо същество на земята.

Дезинфектирам – обеззаразявам

Дистрибутор – единственият търговец, който има право да получава направо от производителя продуктите на дадена фирма и да ги препродава на други търговци.

Дихателни пътища – нос, трахея – отвежда въздуха от носа до белите дробове, където кръвта се обогатява с кислород, за да го разнесе до всички органи и клетки на организма.

Експеримент – Учените проверяват своите теории, като провеждат опити – експериментират. Експериментът показва, дали правилно са обяснили дадено природно явление, дали са предвидили резултатите от въздействието върху природата или от взаимодействието на два или повече фактора.

Епидемия – широко разпространение на някоя заразна болест

Епруветка – продълговата стъклена тръбичка, с дъно, което може да се нагрява. Използват я в лабораториите.

Имунизация – При имунизация се вкарват омаломощените причинители на болестта. След леко преболедуване, организмът си изгражда защита – имунизира се – това означава, че е готов сам да се пребори със заразата.

Инструменти за мислене – ИМ – Помагат ти по-добре да възприемаш, оценяваш, да решаваш и изпълняваш взетите от теб решения, да предвиждаш резултатите и последствията от тях. Да намираш нови творчески подходи към проблемите, които животът поставя пред теб. Във всяка история за приключенията на Оги-скипа е представен по един ИМ. Показано е, как героите го използват.

Информацията е това, което възприемаш – виждаш, чуваш, усещаш, това, което осмисляш и разбираш. Тя ти помага да вземаш верни решения, да действаш, да постъпваш правилно.

Лицемер – човек, който се представя за добър и искрен, а ти мисли злото.

Магнит – парче желязо, което привлича други железни предмети.

Магнитно поле – възниква между положително и отрицателно натоварени частици, полюси, предмети, планети. Ако искаш да научиш повече, прочети книжките или надникни в сайтовете, препоръчани в библиографията.

Микрòб – съвсем малко живо същество, от растителен или животински произход. Невидимо с просто око. Ако не се мием преди да ядем – ни разболява.

Научен тèрмин – За да се разбират по-добре, когато спорят, учените си служат с думи и изрази, чието значение е точно определено. Всяка област на знанието има свои научни термини. Например: микроб – в медицината или магнитно поле – във физиката.

Оптимист, оптимизъм – Оптимист е този, който вярва в бъдещето, който търси и вижда първо хубавото. Оптимизъм е и умението да не се отчайваш, да се стремиш винаги да помогнеш, да вярваш, че от теб също зависи дали светът ще стане по-добър.

Организъм – система от органи на живо същество – животно, растение или човек. Човешкият организъм се отличава от останалите с това, че човек може да мисли, чувства и действа разумно; че умее да предвижда следствията и резултатите от дадено действие или бездействие.

Отвара – течност, отделена след варене на нещо – обикновено билки.

Препратка – Улеснява ползването на азбучния указател, речника или текста. Например: „Показалец“ – Виж: „Азбучен указател“. Това понятие вече е обяснено, затова не е необходимо да повтаряме обяснението. По същия начин учените и писателите ни препращат към книги, статии или към други части на своята книга.

Реалити шоу – телевизионно предаване, което се излъчва в момента, в който се провежда.

Софра – ниска, кръгла масичка за хранене. Долапът е шкаф, обикновено вграден в стената. Софра и долап може да се видят в старите български къщи.

Спрей – течност под налягане, която се разпръсква на мънички капчици (лекарства, дезодоранти, парфюми)

Съдържание – Списък от заглавия – части на книгата, с упътване, как най-лесно да ги намерим в текста.

Факт – събитие или явление, с което трябва да се съобразим, преди да вземем решение.

Фактор – Сила, условие, причина, която движи развитието на някакъв процес или явление.

Фолклор – устно народно творчество: песни, приказки, легенди, гатанки и др.

Шоу – забавно представление или предаване.

7_16_Фолклорна енциклопедия - Хала

1. Как изглежда?

Бик с огромни рога

Черен облак

Тъмна мъгла

Змиеподобно чудовище с 6 крила и 12 опашки.

2. Къде живее?

Живее в планински дерета и пещери.

3. Защо точно там?

Защото пази ветровете, облаците и дъждовете.

4. Как се появява на този свят?

Змеят след дълги години става Хала.

5. Според фолклора, какво прави?

Може да заключи дъжда, да причини страшна суша.

6. С какво се храни?

Яде черен, зелен и бял хляб... Обича да се хвали:

„Заран, кога орачите разорат и засеят нивите, спусна се като тъмна мъгла и смета всичкото жито, дето са го сели. В него има земя – затова този хляб е черен.

Раззеленят ли се житата, аз съм градушката – меся зеления хляб...

Но най-обичам белия. Кога жънат, спускам се като черен облак. Размахвам дванайсетте си опашки – дъжд пороен рукне от тях, повлече узрялото жито...“

7. Кой може да я победи?

Змеят и Орелът, който води облаците влизат в люта битка с Халата. Тя пуска дим, от който се образуват облаците, зад които напразно се опитва да се скрие. От битката хвърчат светкавиците, а камъните, които хвърля змеят са гръмотевиците.

8. Може ли да бъде добра?

Фолклòрът²² не дава отговор на този въпрос...

7_17_Азбучен указател

Епизод №

Ген, гени 7-10, 14, 15 ; 8-02,

Речник 7-15

Тайното оръжие – ОФ – отчитане на фактори ... 7 –19

Фактори – спасяване на птиците... 7-08

7_18_Библиография

ГЕНЕТИКА. – София : ПРЕС, 2005. – 32 с. – (Искам всичко да знам)

ЕКОЛОГИЯ. – София : ПРЕС, 2005. – 32 с. – (Искам всичко да знам)

7_19_Вълшебното оръжие ОФ – отчитане на фактори

Трябва да осмисляме фактите, за да осъзнаем, кои от тях са решаващи фактори, от които зависи успехът на това, с което сме се заели. В историите за Огненото драконче този инструмент за мислене е представен от вълшебното Сито. Важни са и факторите, достъпни само на вълшебния Инфоглед: Групирани в три групи, свързани с птичия грип: Заразяване, Протичане на болестта, Лечение.

Искаш да се упражниш – да се научиш да прилагаш новото тайно оръжие? Браво! Смело напред! Прочети и сравни с това, което си записал в дневника на приключението.

²² Виж значението на тази дума в речника.

Фактори – въпроси:

I. Заразяване, пострадали

1. Кой? 2. Кога? 3. Къде се е разболял?
4. Кой още може да се е заразил?
5. Защо са пострадали?
6. Какъв общ фактор откриваме?
7. С кого са се срещали всички заболели?
8. Какво са правили по времето, когато вероятно са се заразили?

II. Заболяване

1. От какво? 2. От кого? 3. Защо е причинено?
4. Какво са яли?
5. Какво са пили?
6. Какво са вдишвали?
7. На какви други видове въздействие са били изложени заболелите?
8. Как протича заболяването?

III. Лечение

1. Как протича лечението?
2. Как са лекувани?
3. С какво?
4. Колко време?
5. С какви количества?
6. Кой ги е лекувал?
7. Колко време след заразяването е започнало лечението?
8. Какво е въздействието му?

От сега нататък преди да избираш, използвай ОФ! Търси нова информация, нови фактори, от които зависи решението ти. Осмисляй това, което знаеш. Преценявай, кой е най-важният фактор, с който трябва да се съобразиш.

Скалата преравяше новините. Мама Йоли преценяваше, коя информация е полезна. Вемура обмисляше и подреждаше фактите. Ето така:

ФАКТОРИ – факти:

I. Заразяване

1. Засега са се разболели само птици. Най-голяма смъртност има в птицефермите и големите земеделски стопанства. По-малко са засегнати домашните птици, които са отглеждани в затворени помещения и добре оградени частни дворове. Най-малко са пострадали горските обитатели. В планините има само единични случаи.
2. Първите сигнали за заболели от птичи грип са от преди едно денонощие.
3. Намерени са заболели само в район до 10 километра от Долината.
4. Няма данни за заразяване на други животни и хора.
5. Не е обсъждана възможността, някой да разпространява заразата, без да знае това.
6. Още не се знае, защо точно птиците са пострадали.
7. Засега не е открит друг общ фактор за всички заболели.
8. Няма информация за това, какво са правили по времето, когато вероятно са били заразени.

II. Заболяване

Не се знае още: 1. От какво? 2. От кого? 3. Защо е причинено заболяването?

4. Болните са яли обичайната за вида им храна, от различни производители и доставчици (за птицефермите и личните стопанства). Дивите птици са си намирали сами храна в района, където гнездят.
5. Вода са пили от различни водоизточници. Хората са ги проверили. В тях няма зараза.
6. Няма данни да са вдишвали нещо необичайно.

7. Не е известно да са били подложени на въздействието на нещо вредно.

8. Болестта протича така: Час след заразяването температурата на болните рязко се повишава. Губят съзнание. Сърцето не издържа. Смърт.

III. Лечение

На въпроси 1-6 и 8 засега няма отговор.

Хората, които изучават болестта и се опитват да лекуват заболелите птици, са предпазливи. Отказват да дават информация, докато не са сигурни, че лечението е резултатно.

Установено е, че най-опасният период на болестта започва един час след заразяването и продължава около десет часа.

Издържат ли треската, болните имат шанс да оцелеят.

Видя, как Вемура и Йоли подредиха факторите, известни на Оги-екипа. Докато четеш – използвай вълишебното сито – отсявай фактите! Върху отделен лист нанасяй всеки новооткрит фактор. От това зависи, дали Оги-екипът ще успее да спаси птиците.

Чел ли си епизод № 8 от „Оги и Ген“? Да? Браво! Печелиш 100 точки любознателност – щом се упражняваш да ползваш новия инструмент за развитие на мисловните умения.

7_20_Прочети „Оги, Лим По и Чудовището“ за да научиш:

Защо чудовището иска да унищожи Кораловия риф? Кой е Бепо? Приятел или враг е бисерната мида Тридакна? Зоркото око ще изтръгне ли от сърцето си трънчето на завистта? Ще подкрепи ли брат си Калин Орела? Ще овладееш инструмента за мислене – АВИ – алтернативи, възможности, избор.